

20. 204

Ի ԿԵԱՆՔԻՆ ԹԻՒ 1

ՊՅՅ-ՍՔԱՌԻԳԸ

ԵՒ

Ի ԿԵԱՆՔԻՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

ՀԱՅ ՊՅՅ-ՍՔԱՌԻԳՆԵՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՊԱՐԻՍԻՆԻՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԻՆԱՆ

1913

329.14

2-59

Printed in Turkey

9.14
58

Մանկապարտեզի ԿԵԱՆՔԻՆ, Թիւ 1

17 FEB 2010

ՊՕՅ-ՍՔԱՈՒՒԳԸ

46

ԵՒ

ԻՐ ԿԵԱՆՔԻՆՆ ԵՊԱՏԱԿԸ

ՀԱՅ ՊՕՅ-ՍՔԱՈՒՒԳՆԵՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԻԵԱՆ

1913

9932

11.06.2013

20.204

11 FEB 2013

ՅԱՌԱՋՍԲԱՆ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՅԵԱՆ

Աշխարհի վրայ ամեն բանէ առաջ ու ամեն բանէ
աւելի կը սիրեմ ազգս, ու կը յարգեմ այն բոլոր կեն-
դանի եակները, անկենդան իրերը ու յիշատակները,
որոնք ինձի կը յիշեցնեն անոնց ալ Հայ, անոնց ալ
հայկական ըլլալը. մարդիկ այս բանը ազգասիրութիւն
կը նկատեն:

Եւ միքէ ազգասիրութեան լաւագոյն ձեւը չպիտի՞
ըլլար սիրել ու յարգել այն փոքր տղան, որոնք իրենց
այսօրուան փոքր հոգիներով, փոքր միտքերով ու փոքր
ալ մարմիններով վաղուան մեծ Հայութիւնը պիտի կեր-
տեն. այս գիտակցութիւնը ինքնին մեզի հրնուանք կը
պահանատէ, եւ սակայն, երբ մեծ յայտեր կը դնենք ա-
նոնց ապագայ կեանքին ու գործունեութեան վրայ,
պարտաւոր ենք մի եւ նոյն ասէն աշխատիլ անոնց ա-
պագայ անհատական բարօրութեան, որ ազգի մը հա-
ւաճական բարօրութեան նախապայմանն իսկ է:

Մենք այս մասին շատ եւ մնացած ենք. տղան կը
դաստիարակենք այնպէս՝ ինչպէս որ կ'ուզենք կամ կըր-
նանք, եւ ոչ թէ այնպէս, ինչպէս որ պարտաւոր ենք
դաստիարակել. չենք ընդունած տղուն անհատականու-
թիւնը, այլ զայն կրթելնիս իսկ իրեն հանդէպ բարիք
մը նկատելով, աշխատած ենք նոյն իսկ անոր մէջ մեռ-
ցընել այդ ոգին ու այսպէս զայն դարձնել տեսակ մը
հաուշուէ պուպրիկ, որ կայունութիւն չունի ու ամեն
կողմ կը հակի:

757
40

Այս Գրքոյկը ուրիշ նպատակ չունի, բայց երբ սա-
սարել նոր սերունդին բանական ու քաղաքացիական
դաստիարակութիւն մը ստանալուն. մեր կրթական սխալ-
ները հոս վերջիցերով նպատակ չունինք անուշ անուշ
վրայ լայն, եւ սակայն պարտաւորութիւն ունինք զգու-
շանալու կրկին զանոնք գործել, որովհետեւ անոնք
զմեզ ազգ. մեծ դժբաղդութիւններու կրնան առաջնոր-
դել, որովհետեւ ազգ մը որ զօրաւոր նկարագիր ու մա-
քուր ապրելու նաշակը չունի, չի կրնար երկար սպասիլ:

Գրքոյկին Առաջին մասը կը կազմէ Պոյ-Սփառուդա-
կան գաղափարին մասին հակիրճ ու սակայն ամենա-
կատարեալ տեղեկութիւններ. Երկրորդ մասը պատաս-
տուած է տղայոց մեծ բարեկամ Յովն. Է. Ֆ. Հինդլեանի
կողմէ, յատկապէս Հայ տղայոց համար գրուած:

Այս գործը հրատարակելով այն համոզումը ունինք
քե շարժումին առաջնորդող գաղափարները պիտի կա-
րենան Հայ երիտասարդութեան կողմէ իւրացուիլ, կազ-
մուելով նմանօրինակ խումբեր, որոնք կարելիութեան
սահմանին մէջ մարզուելով ու գործելով, անտարակոյս
ազգասիրական մեծ գործ մը կատարած պիտի ըլլան ու
իրաւամբ արժանանան զալիք սերունդներու երախտա-
գիտութեան. այս Գրքոյկը ու անոր մեջի գաղափարները
ստանալով, նպատակ ունինք ներկայ սերունդը այնպէս
մը կրթել, որ ապագայ Հայ սերունդներուն անիծքին
չարժանանայ:

ՇԱԽԱՐԾ ՔՐՈՒՍԵԱՆ

ՊՕՅ - ՍՔԱՈՒԴԸ

ՆԵՐ

ԻՐ ԿԵԱՆՔԻՆ Ե ՊԱՏԱԿԸ

Ա.

Տղաքս, այսօր կ'ուզեմ ձեզ խօսիլ ձեռնարկի մը
վրայ որ գտնուեմ թէ շատ մօտիկ է ձեր սրտին: Ձեր
մէջէն շատեր չեն անդիտանար թերեւս այդ ձեռնարկը,
բայց դուք ըմբռնած, զգացած չըլլան անոր ոգին, որ
իր մէջ կը խառնէ ինչ որ կարելի է երեւակայել ա-
մենէն աւելի առողջ և բեղուն՝ անհաստական և ընկե-
րային բարոյական տեսակէտով:

Այդ ձեռնարկն է Boy scoutsը: Կ'արժէ կամ մա-
նաւանդ ձեր պարտականութիւնն է տողորուիլ անոր
ոգևովը և ձեր բարուց մէջ մտցնել այդ ոգին:

1911 Յուլիս 4ին, Ուիստար բարքին մէջ, Մնգլիոց
ձօրձ Ե. Թագաւորը աչքէ կ'անցընէր 30,000 Boy
scoutներ, որոնք եկած էին Մեծն Բրիտանիոյ ամէն
կողմերէն և նոյն իսկ կայսրութեան ամենէն հեռաւոր
տեղերէն: Հազիւ գլուխը թագ զբած, կուզէր ցոյց տալ
իր համակրութիւնը այդ մանկական և իսկատիպ գուն-
դերուն, այն պահուն ուր իր ազգին երիտասարդ ոչ-
ժերուն վիճակը կուզէր գիտնայ, առանձնաշնորհեալ
տեղ մը կուտար այդ տարօրինակ կազմակերպութեան,
որ զեռ երէկ ծնած՝ արդէն զեզուն էր կեանքով:

Այս ձեռնարկին ծնունդ տուողը եղաւ զօրավար Baden-Powel ի գիրքը, Scouting for Boys, որ հրատարակուեցաւ 1908 ի սկիզբը: Զօրավար Baden-Powel, Transvaal ի պատերազմին մէջ, դարմայած էր տեսնելով որ հայրենիքը ա՛յնքան անպատրաստ էր գործելու, նկարագրի տէր մարդիկ ա՛յնքան հազուագիւտ էին, ցեղին աւանդական կորովը ա՛յնքան նուազած էր, և կ'առաջարկէր պարզ ու ազդեցիկ դեղ մը, այն է՝ երիտասարդներուն ներշնչել տէր այն մարզանքներուն համար, որոնք այնքան տարօրինակ կերպով կը զարգացնեն նկարագիրը՝ կոյս անտառի մէջ ապրող մարդոց, երկրախոյզներու, սրտորդներու, ճամբայ հարթող զօրականներուն: Զօրավարին գաղափարը խանդավառ ընդունելութիւն մը գտաւ երկրին ամէն կողմերը. ամէն տեղ ազաքներ և երիտասարդներ scout ներ կազմեցին. ամէն կողմ գանուեցան այս գաղափարին օգտակարութիւնը գնահատելու կարող մարդիկներ՝ վարելու համար նոր գունդերը: Օրինակը քարածուեցաւ նաև Անգլիոյ գաղթականութիւններուն և օտար երկիրներու մէջ: Մէկ տարուան մէջ 100,000 scout կար: 1911 ի Յուլիս ամսուն՝ կէս միլիոնէ աւելի էին անոնք: Բրիտանական ամէն գաղութի մէջ, Միացեալ Նահանգները, Շիլի, Արժանդին, Գերմանիա, Ռուսիա, Իտալիա, Հոլանտա, Յունաստան, Ճարոն, Չին, քաղաքակիրթ երկիրներու մեծ մասին մէջ:

* * *

Խնչ բանի մէջ կը կայանայ այս ձեռնարկին կարեւորութիւնը: Բացատրեմ ձեզ մէկ քանի բառով:

Բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ բարեկեցութեան զարգացումը կը վստանգէ բարոյական հաւասար-

րակշռութիւնը և քաղաքացիական արժէքը: « Գերաքաղաքակիրթութիւն »-ը կամքը եւ ձեռներեցութեան ոգին տկարացուցած է: Մտաւորականներու և դիւրագգածներու, արուեստագէտներու և դիտուններու, Տիեզերականներու և քննադատներու սերունդներ կ'արտադրէ ան, բայց գործելու, ճգնելու, վստանգը դիմադրաւելու եռանդը երթալով կը պակսի, կորովը, նկարագիրը կը փճանայ. հանրակառքերը, ինքնաշարժ կառքերը կը մեղկացնեն, ֆութպոլի մրցումները, սինեմաները և ուրիշ այս նյարդի բաներ պանդոցներու ժողովուրդ մը կ'ընեն զմեզ: Աւելի կը սիրենք ուրիշներուն գործերը դիտել քան թէ գործել, աւելի կը սիրենք վայելել քան ստեղծել. անդամալուծութեան կարապետ թմրութիւնը կը ճարակի ազգերուն մէջ:

Արդ, այն բարեմասնութիւնները որոնք զմեզ կը թողուն հետզհետէ՝ կը գանուին տակաւին տեղ մը. այն ճամբորդները և գաղթականները, որոնք Արիփիէի խորը և ամերիկեան անտառին մէջ ամէն օր կը մաքառին մարդոց և իրերու թշնամութեան դէմ՝ մեծ չափով ունին այդ բարեմասնութիւնները: Վայրենի կեանքը այն դպրոցն է որ մեզ պիտի սորվեցնէ մեր մեղկացած կորովները նորէն զօրացնելու միջոցը: Այդ կեանքին մէջ ստիպուած ես, ուզես չ'ուզես, մա՛րդըլլալու և ո՛չ ոչխար, քայլ առ քայլ նուաճելու թըշնամի ընտելութիւնը, և յետէ ուզես յաջողիլ՝ կը յաջողիս բռնի, տիրաբար: Զեռներեց, յանդուգն, արի, հնարքներու առատ պաշարով զինուած, այդ մարդիկ վայրկեան մը չեն դադրիր նուաճելու այն միջավայրը որ իրենց կ'սպառնայ միշտ. չարքաշ են և ժուժկալ. տէ՛ր իրենց կամքին, տէ՛ր իրենց ամէն մէկ դնդերին, կարգապահութեան և անձնագոհութեան ոգի ունին, ունին

ուժովներուն վեհանձնութիւնը, ունին զուարթութիւնը անոնց որ բանէ մը չեն վայնար: Առնութեան և նկարագրի կատարեալ ախպարներ են:

Ինչ ինչ վայրենի ժողովուրդներ մեզմէ աւելի ազէկ գիտեն այս գործօն բարեմասնութեանց արժէքը և կը ջանան զանոնք զարգացնել իրենց զաւակներուն մէջ: Զուլուները հետեւեալ եղանակը կը գործածեն: Երբ պատանի մը մարդու կարգ անցնի կը փափաքի, քաղաքակիրթ մարդոց պէս չընէր, որոնք կը սկսին գլանիկ ծխել. ան՝ պէտք է ցոյց տայ թէ ի՞նչ կարող է ընել: Զայն կը հանուեցնեն, ամբողջ մարմինը սպիտակ կը ներկեն, վահան մը և նիզակ մը կուտան ձեռքը, գիւղէն դուրս կը տանին, յետոյ կ'ըսեն իրեն որ ինքն իր գլխուն ճարը նայի՝ մինչև որ մարմնոյն վրայի ներկը անհետանայ: Մէկ երկու ամիսի կը կարօտի այս գործը: Մինչև այն ատեն, պէտք է զգուշանայ երեւալէ, որովհետև եթէ սեմնուի՝ կ'սպաննեն զինքը: Ինքզինքը պիտի սրաշապանէ վայրի գազաններուն դէմ, իր սնունդը պիտի ճարէ՝ նիզակովը կամ՝ ծուղակներու միջոցաւ, հագուստ պիտի ճարէ, սպաստարան պիտի գտնէ, կրակ պիտի շինէ...: Երբ ներկը երթայ, կրնայ տուն վերադառնալ, — եթէ տակաւին ողջ մնացած է: Այն ատեն ցնծութեան մեծ նշաններով կ'ընդունուի և պատերազմիկներուն շարքին մէջ կը դասուի. ինքը ապացոյցը առաւ թէ կրնայ ինքզինքը հոգալ:

Արդ, scoutingը քաղաքակիրթ երկիրներու համար նմանողութիւնն է վայրենի երկիրներու մէջ frontiersmen ներու կեանքին, ապրելակերպերուն: Boy scoutները պիտի դիտնան անտառին մէջ բնակիլ քիչ մ'ատեն, ապաստանարան և հիւղ շինել, իրենց կրակը պատրաստել, իրենց կերակուրը եփել, աստղերուն ա-

ռաջնորդութեամբ ճամբորդել, գննել, իրենք իրենցմէ գտնել, իրենց մասները գործածել, մէկ բառով անհատականութեան էական տարրերը զարգացնել իրենց մէջ անզգալարար և հրատուրիչ համբաներով: Բացթեայ կեանք, առողջապահութեան ուշադրութիւն, ընտրուած խողեր և մարզանքներ, մէկ քանի ձեռական աշխատութիւններ անոնց պիտի հայթայթեն Ֆիզիքական օգտակար ձևը. ուժով, դիւրաթեք, չարքաչ պիտի ըլլան. իրենց մարմնոյն մէջ պիտի ունենան ապահով գործի մը, որ միշտ պահուս է իրենց ծառայելու ի հարկին: Զննելու, հետեւութիւններ հանելու, կապակցելու, առօրեայ կեանքին գործնական հարցերը իրենք իրենցմէ լուծելու վարժութիւնը շատ օգտակար պիտի ըլլայ իրենց՝ իմացական մշակութեան տեսակէտով. և ապագային, երբ աւելի բարդ և տարբեր տեսակ ուրիշ հարցերու դէմը դանուին, յանկարծակիի չպիտի գան: Ֆիզիքական առողջ գործունէութիւն մը, ուր ճիգը հաճելի է բայց երբէք ծայրայեղ, ուր ամէն յոգնութիւն կը վայելէ շօշափելի արդիւնք, բարի և զուարթ ընկերներու հետ շփում, յարգուած մարդոց թելադրութիւնները և շարունակ օրինակը, այս ամէնը անոնց մէջ պիտի նպաստաւորէ և և վառ պահէ գործունէութեան համար կարեւոր եղող առաքինութիւնները, այսինքն՝ կարուկ ըլլալ, արի ըլլալ, անձնավստահ ըլլալ, լաւատես ըլլալ, աշխոյժ ըլլալ. պահուս պիտի ըլլան՝ մաքառելու և յաջողելու համար:

«Պատրաստ ըլլալ, ա՛յս է Boy scout ի նշանաբանը և քոլոր իր ճիգերուն նպատակը: Ոչ երկրախոյզի, ոչ ալ որսորդի աշակերտութիւնը կ'ընէ Boy scoutը կամ գոնէ ատ չէ scoutingի բուն նպատակը: Բուն նպատակն է քաղաքացիի առօրեայ կեանքին և սովորական պարտականութեանց մարդու իլ:

Իբր քաղաքացի, ուչ կամ կանուխ պէտք պիտի ունենայ հաշտուելու սա գաղափարին հետ թէ ընկերութեան մէջ իր գրաւած տեղը կը կապէ, կ'ստորագասէ կամ կերպով մը կը մերկացնէ զինքը իր անձնականութենէն. արդ, Boy scoutը կը սորվի կարգապահ ըլլալ խաղի մէջ, իրեն վիճակած պաշտօնը ընդունելու աւանց միտքէն անցընելու թէ աւելի աղէկ չէ՞ր ըլլար որ ուրիշ դեր մը կատարէր եւ իր պաշտօնին մէջ կարելի եղածին չափ շատ օգտակար ըլլալ ջանալ: Դարձեալ, իբր քաղաքացի, պէտք պիտի ունենայ անշուշտ անձնութեան գործեր կատարելու, ծառայութիւն մատուցանելու, իր մասնաւոր շահը գոհելու ընդհանուրին շահին, թերեւս իր կեանքը վտանգի ենթարկելու. Boy scoutը կը սորվի այս բաները, «կը պատրաստուի» ոչ միայն ինքզինքին, այլ նաեւ ուրիշին համար, եւ Ֆիզիքական մարզանքը անգամ բարոյական նպատակ մը ունի: Ու այս՝ ձեռնարկին էական կողմն է: Boy scoutները, նոր թափառական ասպետներ, հոս հոն կ'երթան փնտռելու համար թէ ո՛ւր կայ մատուցանելիք ծառայութիւն մը, կատարելիք բարի գործ մը, ձեռնատուութիւն մը, ազատութիւն մը: Արահետներու մէջէ քալեն թէ անտառներու մէջ զիչերեն կամ իրենց աղմկայից խաղերուն անձնատուր եղած ըլլան, երբէք չեն մոռնար անձնութեան իրենց «օրէնքը» եւ իրենց «խտատումները»: Յօժարափոյթ, ծառայող, բարի՝ նոյն իսկ անասուններուն հանդէպ, ամէն առթիւ «ամէն մարդու պատիկ բարեկամները» ցոյց կուտան ինքզինքնին:

Բ.

Boy scoutներու կազմակերպութիւնը շատ պարզ է: Գլուխը կը գտնուի «Տնօրէն Խորհուրդ» մը, որոյ նախագահն է Sir Baden-Powel, scoutներու պետը: Տնօրէն Խորհուրդը կը բաղկանայ գործին համակիր քաղաքագէտներէ, եկեղեցականներէ, զինուորականներէ, մանկավարժներէ: Տնօրէն Խորհուրդը ունի իր ստորագաս խորհուրդները, որոնց մէջ բաժնուած է իրական պատասխանատուութիւնը: 4—8 տղայոց ակումբ մը կը կազմէ «պահակ խումբը», որ ունի իր պետը եւ երկրորդ պետը, 3—4 պահակախումբերու ակումբը կը կազմէ գունդ մը, scoutmaster ի մը եւ մէկ երկու scoutmasterներու հրամանատարութեամբ:

Գունդը, scoutmaster ի ձեռքին տակ, հիմնական միութիւնն է, գործող տարրը, ամէն scout կեանքի վառարանը: Scoutmasterը անազին գործ մը ունի կատարելիք. պէտք է հրահանգէ եւ մարդէ իր գունդը, անոր հազորդէ scout ական գիտութիւնը (որ, իրապէս, արեւելեական է, կ'ընդգրկէ արտերը եւ անտառները, անասունները եւ մարդիկը, երկիրը եւ երկինքը), անոր ներշնչէ scout ի բուն ոգին, շահագրգռէ եւ միշտ եռանդուն պահէ՝ յաճախ գժուարամտչելի scout ականներ, պէտք է հոգայ ժողովատեղին (սովորաբար խանութ մը, շտեմարան մը կամ աշխատանոց մը՝ որ ազնուաբար փոխ տրուած է համակիր անձի մը կողմանէ), պէտք է ստակ ձարէ, որովհետեւ խումբերուն դրամական անկախութիւնը բացարձակ սկզբունք մըն է, ամէն գունդ պէտք է ինքը գոցէ իր պիւտձէն առանց մուրացկանութեան դիմելու, տղաք պէտք է հոգան

գործին ապրուստը (եթէ կ'ուզեն, այս բանին համար, կրնան շրջանակ չինել, մեզու բուժանել, աթու, թրու-չունի վանդակ չինել) : Գործին ճակատագիրը՝ scout-master ին ձեռքն է. իր գունդը պիտի ըլլայ այն՝ ինչ որ բրած են զինքը անոր անձնութիւնը, գործու-նէութիւնը, ձեռնասութիւնը եւ օրինակը : Տնօրէն Խորհուրդին կողմանէ կարգուած տեսուչներ աչքէ կ'ան-ցրնեն գունդերը եւ միւս խմբակցութիւնները, եւ ի-բաւունք ունին ուղղելու, քննադատելու, ազդարարելու, օգտակար հրահանգներ տալու :

Boy scout ըլլալու համար պէտք է 11—18 տա-րեկան ըլլալ եւ իր ծնողքէն արտօնուած ըլլալ : Scout եզրայրակցութիւնը դասակարգային զանազանութիւն-ներ չճանչնար : Boy scout ըլլալ փափաքող տղայ մը, իր մէկ բարեկամին միջոցաւ կ'երթայ ժողովատեղին : Սրահը հաճոյատեսիլ է : Հոն կան մէկ քանի մարմնա-մարզական գործիքներ, barre fixe մը, boxe ի ձեռ-նոցներ, փորձատուրեր. սեղանի մը վրայ, պաշտօնա-թուղթեր, սքաուդական լրագիրներ եւ դասագիրքը. հոս պահակախումբ մը կը մարզուի կապ չինելու. հոն, մէկ քանի սքաուդներ կը խաղան խաղ մը որ կը թուի շատ շահագրգռել զանոնք : Բոլոր կան կարասին, (սեղան-ները, նստարանները եւ մարմնամարզական գործիքները) սրահին կից արուեստանոցէն ելած է : Նոր ընկերոջ բարի գալուստ կը մաղթեն սրտագին, եւ անմիջապէս կ'սկսին խելամուտ ընել զինքը գործին : Կարգ մը բա-ներ կան զորս պէտք է սորվի նախապէս՝ որպէսզի կարենայ անդամ գրուիլ : Պէտք է գիտնայ Սքաուդ Օրէնքը, սքաուդ նշանները եւ սքաուդ բարերը : Պէտք է գիտնայ թէ ինչպէս կազմուած է Union Jackը եւ զայն պատշաճօրէն ծածանեցնելու կերպը : Վերջապէս

պէտք է կարենայ մէկ քանի սովորական կապեր չինել : Որովհետեւ թիկնածուն ապուշ չէ, մէկ երկու ժամէն կը սորվի այս ամէնը :

Գործին անկիւնաքարը, անոր ամբուլթեան լաւա-գոյն երաշխիքն է Սքաուդ Օրէնքը : Այս տասը պզտիկ կանոնները զորս Սքաուդին պետք յարմար դատած է մտցնել նիւթական կարգ ու սարքին մէջտեղ՝ ամէն օր կ'ապացուցանեն իրենց հրաշալի արդիւնաւորութիւնը : Պատուոյ կրօնք մըն է ամբողջութիւնը այս կանոննե-րուն. նոր ասպետութեան մը օրինադիրն է ան. սքաուդ մեծ բանակին համար դրօշակ մըն է ան՝ զոր չեն լքեր : Ահաւասիկ այդ տասը յօդուածները :

1. Սքաուդի մը խօսքը նուիրական է :
2. Սքաուդ մը ուղղամիտ է :
3. Սքաուդի մը պարտականութիւնն է օգտակար ըլլալ եւ օգնել ուրիշին :
4. Սքաուդ մը բարեկամն է ամէնուն եւ եղբայրը ամէն ուրիշ սքաուդի :
5. Սքաուդ մը կենցաղագէտ է :
6. Սքաուդ մը բարեկամն է անասուններուն :
7. Սքաուդ մը գիտէ հնազանդիլ :
8. Սքաուդ մը կը ժպտի եւ երգ կը սուլէ :
9. Սքաուդ մը խնայասէր է :
10. Սքաուդ մը մաքուր է մտածումով, խօսքով եւ գործքով :

Տասը պատուիրանք, բայց որոյմէ մէկը, « օգնել ուրիշին », մասնաւոր վեհութիւն մը ունի : Սքաուդ մը ուրիշ տղաքներէ կը զանազանուի անով որ ուրիշին հոգ կը տանի, յօժարափոյթ ծառայութիւն կը մատու-ցանէ, կ'օգնէ անոնց որ վտանգի մէջ են կամ վիրաւոր : Պարտաւոր է ձեռքէն եկածը ընել՝ ամէն օր բարի գործ

ծութիւններ ունի, պարագային պահանջման համեմատ (գրօշակի կոթ, երկայնութիւնները չսփիւլ, պատգա-րակ, վրանի կազմած, և այլն):

«Tenderfoot» յի շրջանն է մէկ ամիս: Այս մէկ ամսուան ծրագիրը շատ բան կը պարունակէ: Պէտք է գիտնայ նախնական խնամքները սալ վիրաւորի մը, վէրք մը կապել, ջուրը խնկած մէկը կենդանացնել, պատգարակ մը շինել ափյափոյ: Պէտք է բաւական վարժութիւն ունենայ թեւով նշան ընելու և Մօռս հեռագիրը գործածելու մէջ: Սուր դիտողութիւն կը պահանջուի իրմէ և այս մասին հետեւեալ երկու փորձերէն մէկուն կ'ենթարկեն զինքը. գիւղը, կէս մղոն երկայնութեան վրայ հեաքի մը հետեւիլ՝ առ առաւելն 25 վայրկեանի մէջ. քաղաքը խնամով գիտել վաճառատուի չորս ապակափեղկեր, յետոյ դոհացուցիչ կերպով նկարագրել անոնցմէ մէկուն պարունակութիւնը: Tenderfootը կը սորվի կրակ վառել բաց օդի մէջ, կրակ մը դոր ինքը պատրաստած է, առանց երկուքէ աւելի լուցկի գործածելու. սքառուղի գնացքով երթալ, այսինքն մէկ մղոն տեղ երթալ 12 վայրկեանի մէջ՝ յիսուն եարտա քարելով և վազելով փոխն ի փոխ. մէկ քառորդ լիպրա միս և երկու գեանախնձոր եփել կանոնական ամանէն զատ անօթ չգործածելով: Բանդի սքառուղ մը խնայատէր պէտք է ըլլայ, առնուաղն 6 բէնս պէտք է ունենայ խնայողութեան սնտուկը: Պէտք է նաև կողմնացոյց գործածել գիտնայ:

Պէտք է տակաւին շատ ուրիշ բաներ սորվի, ամէնքն ալ իրարմէ հրապուրիչ, բայց սրոյ ամէնէն գեղեցիկներն են Սքառուղներու «Պատերազմական սքառ» և «Պատերազմական երգը»: Պատերազմի երգը կ'երգեն քարելու ատեն, խաղի մէջ, ժողովի մէջ:

Ահաւասիկ այդ երգին բառերը.

Սուպերոյ. — Էէն կօնեա՛մա — կօնեա՛մա

(Առիւծ մըն է)

Խուճը. — Էնլօօսոօ

Եա՛ն պօ՛ ! Եա՛ն պօ՛ !

Էնլօօսոօ

(Ոչ, առիւծէ աւելի բան մըն է. գետացի մըն է):

757
70

Պատերազմական պարին մէջ, սքառուղներուն շքեղանակը, երբեմն լայննալով, երբեմն սեղմուելով, հանգարտաքայլ երթալով կամ պտուակելով, ոտակով կամ կծկտած, էէնկօնեամաի շեշտերովը կը հետեւի պետին բոլոր շարժումներուն, որ շրջանակին մէջտեղը, վարի գոմէշի մը հետ պատերազմի մը փուլերը կը ձեւացնէ, սկսեալ այն վայրկեանէն ուր անոր հեաքը գտած է մինչև զայն սպաննելու պահը. և այս միջոցին, երգը, նախ ցած, հետզհետէ յամր, խորհրդաւոր, աշխոյժ, սպառնական, սոսկալի, կատաղի կը դառնայ:

Tenderfootը, մէկ ամիսէն վերջ, եթէ պահանջուած պայմանները լրացնէ, Բ. կարգի սքառուղին պատուանշանը կ'ընդունի: Այդ վայրկեանէն սնդուլ անդադար կ'աշխատի Ա. կարգի սքառուղը մտնելու: Ա. կարգի սքառուղը գիտէ լողալ: Առ նուազն մէկ շիլին ունի խնայողութեան սնտուկը: Կրնայ գործածել Մօռս հեռագիրը կամ թեւի հեռագիրը՝ մէկ վայրկեանի մէջ 16 տառի արագութեամբ: Ճշդիւ գիտէ թէ ինչ պիտի ընէ թեթեւ կամ ծանր արկածի մը, աղէտի մը պահուն, շուարած ամբոխի մը մէջտեղ, երբ իր շուրջը ամէն մարդ անգործ կը մնայ. հրգեհի մը, խենդեցած

ձիու մը, խղզուող մէկու մը պարագային, դիտէ ինչ
 ընելիքը: Գիտէ ապուր շինել և ուրիշ մէկ քանի պարզ
 կերակուրներ պատրաստել, ճաքար մը մաքրել և եփել,
 թուշուն մը փետտել և խորովել: Կարող է անսխալ
 կարգալու քարտէս մը, հասկանալի կերպով դժկու-
 յատակագիծ մը, անմիջապէս և առանց կողմնացոյցի
 ցոյց տալու ս և է ուղղութիւն, ծառ մը տապալել,
 տախտակ մը յղկել, հեռաւորութիւն մը, բարձրութիւն
 մը, քառակուսի երես մը, խումբի մը թուական ոյժը
 չափել՝ 25 | 00 է վար սխալումով մը: Վերջապէս կրցած
 է հրահանգել նորընծայ մը, որուն սորվեցուցած է այն
 ամէն բանը որ կը պահանջուի tenderfoot է մը:

Երբ Ա. դասը կը հասնի, սքառուզը պարտաւոր չէ
 հանգչելու, շատ կերպերով կրնայ բարձրանալ տակա-
 ւին: Սմէնէն պատուաբեր և նախանձը շարժող ախ-
 դոսներէն մէկն է «Թագաւորին Սքառութ»ը ախողոսը:
 Այս ախողոսը կը շնորհուի Ա. դասու այն սքառուզին
 որ, յետ քննութեան, առաջնորդի ախողոսին և և հե-
 աւեւեալ ախողոսներէն երեքին արժանացած է. վիրա-
 դարման, սրափողար, սիքլիտ, հրացանածիգ, նաւա-
 տի, հեռագրող. այս ախողոսներէն իւրաքանչիւրին
 կապուած է մասնաւոր պատուանշան մը, թեղանիքին
 վրայ կարուած. Թագաւորին Սքառուզի պատուանշանը
 միւս չորս մասնաւոր պատուանշաններուն վրայ կը
 կրեն: Բաց ի այն քննութիւններէն, որոնք Թագաւորին
 Սքառուզը ախողոսին կ'արժանացնեն, կան բազմաթիւ
 նմանօրինակ քննութիւններ, բայց որոնց կրնան մաս-
 նակցիլ Բ. կարգի սքառուզներն ալ, այս վերջիններուն
 համար «արհեստական ձեռնհասութեան պատուանշան-
 ներ» կան: Այս կերպով սքառուզները իրենց պարագոյ
 ժամերուն կը սորվին կահագործութիւն, փայտահա-

րութեան, սայլագործութեան, կօշկակարութեան, պար-
 աիզպանութեան, ևւայլն տարերքը:

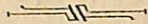
Սքառուզեան խաղերուն մէջէն յիշենք «հեռագիր
 տանող» ի խաղը:

Սքառուզը պէտք է հեռագիրը հասցնէ որոշեալ տեղ
 մը, յետոյ իր թաղը մտնէ. միւսները, որոնք թշնամին
 կը ներկայացնեն, պէտք է արգելք ըլլան անոր, թըղ-
 թատարը իրաւունք ունի ի գործ դնելու ամէն տեսակ
 խորամանկութիւն: — Ուրիշ խաղ մը: Սքառուզի մը
 աչքերը կը կապեն և կը տանին 4—5 մղոն հեռու տեղ
 մը. անոր կուտան կողմնացոյց մը ևւ քարտէս մը, ևւ
 պէտք է որ առանձին վերագաւառայ իր տեղը: — Ուրիշ
 խաղ մը: Սքառուզմատըրը կը պահէ թաշկինակ մը որ
 մարգագետնին մէջէն eucalyptus ի հոտով թաթաւուած
 է, ևւ սքառուզները պէտք է գտնեն զայն:

ՀԱՅ ՊՕՅ - ՍՔԱՍՈՒԴՆԵՐ

ԱՅԵԱՐԶ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ
ԲԱՐԻՆԵՐՈՒՆՆ Է.

Ա.

Պզտիկ բարեկամներս, հիմա որ գազափար մը ունիք Պոյ սխառչներու վրայ, ըսէք ինծի թէ ի՞նչ կերպով պիտի կրնաք օգտուել Պօլտըն-Բաուըլ զօրավարին պատուական ձեռնարկէն: Գիտեմ թէ դուք խօլ խանդավառութեան հասակին մէջ էք, շուտով կը տարուիք այն գազափարներէն և ձեռնարկներէն, որոնք ազէկ կը պատշաճին իր շուրջը գծուարութիւն, արկած, վտանգ փնտռող համակ գործունէութիւն ձեր տարիքին. գիտեմ թէ ջերմապէս պիտի փափաքէիք դուք ալ հիմնել Հայ Պոյ սխառչներու ակումբ մը, դուք որ մէկ դըպրոցին մէջ հինգ վեց մարմնամարդական ակումբներ կը կազմէք:

Սակայն, պզտիկ բարեկամներս, ինծի այնպէս կը կը թուի թէ Պոյ սխառչներու ակումբ մը, յար և նման անոր զոր հիմնած է զօրավար Պօլտըն Բաուըլ և և որ անշուշտ ոչ վերջնական ոչ ալ արեգերական ձեռն է ձեռնարկին, քիչ մը չափազանց յանդուգն բան մըն է ասակալին մեզ համար, և և անոր կազմակերպութիւնը ձեզ ծանօթացնելով բնաւ նպատակ չունէի նմանօրինակ կազմակերպութեամբ Պոյ սխառչներու ակումբներ հիմնելու գազափարը ներշնչել ձեզ: Աշխարհի մէջ շատ գեղեցիկ ձեռնարկներ, հաստատութիւններ կան, բայց

յարաբերականութեան օրէնք մըն ալ կայ՝ ըստ որում ձեռնարկ մը որ օգտակար է այս ինչ միջավայրի մէջ՝ կրնայ անօգուտ և և նոյն իսկ միասակար ըլլալ ուրիշ միջավայրի մը մէջ: Իմաստուն մարդը ան է որ օգտակար ձեռնարկի մը գաղափարը կ'առնէ և զայն կը պատշաճեցնէ իր միջավայրին: Ո՛վ գիտէ մինչև և այսօր որքա՞ն մասններ կրած ենք՝ միշտ նկատի առած չըլլալնու համար յարաբերականութեան այս սկզբունքը:

Հետեւաբար, հիմակունիմա, ևս պիտի փափաքէի, պզտիկ բարեկամներս, որ ոչ թէ Պօլտըն Բաուըլ զօրավարին հիմնած Պոյ սխառչներու ակումբին նման Պոյ սխառչներու ակումբ մը հիմնելու ետեւէ ըլլաք, այլ ձեր բարքերուն մէջ մտցնէք այդ ձեռնարկին ոգին որ կը հաւատամ թէ շատ յարմար է ազնուացնելու մեր ցեղը, և գիտէք թէ մեր ցեղը որքա՞ն պէտք ունի ազնուանալու: Այդ բանը ընելով ամենէն արգարակչու ազգասիրութեան գործը կատարած պիտի ըլլաք:

Ես պիտի փափաքէի մանաւանդ որ յարգի կրակի մը չի նմանէր ձեր խանդավառութիւնը, ինչպէս կը պատահի յաճախ, հապա՞ ժամանակ տայիք ձեր խանդավառութեան առաջին խօլ թափերուն քիչ մը պաղել, հանդարտօրէն տեսնէիք ձեռնարկին գեղեցկութիւնը և օգտակարութիւնը՝ այնպէս ինչպէս որ է իրօք, ուժով տողորուէիք անով, ձեր մարմնոյն բջիջներուն, ձեր էութեան մէջ մտցնէիք զայն: Ձեր տարիքին մէջ այս պայմանով ստացուած վարժութիւն մը՝ ամէն հաւանականութիւն կայ որ աւել ձեր բովանդակ կեանքին չափ:

Հիմա ըսեմ ձեզ թէ ի՞նչ կերպով կրնաք և և ո՞րքան գիւրբին է Պոյ սխառչի ոգին մտցնել ձեր առօրեայ կեանքին, ձեր բարքերուն մէջ:

Ա. — Պոյ սխառդ մը ֆիզիքական ջարքաշուծեան կը վարժեցնէ ինքզինքը :

Պզտիկ Հայօրդի, կ'ուզե՞ս դուն ալ Պօլարն Բաուըլի ձեռնարկին, ուղոյն հետեւող մը ըլլալ : Ամառ թէ ձմեռ, ամէն առաւօտ լուացուէ պաղ ջուրով, եթէ ոչ ամբողջ մարմնով — ինչ որ լաւագոյն բանը պիտի ըլլար — գոնէ, բացի երեսէդ, ոտքերդ եւ մինչև երեսդ, ինչպէս նաև մարմնոյդ այն մասերը ուր մտրթը ծալքեր կը կազմէ : Ամէն առաւօտ կատարէ քիչ մը շուէտական մարզանք՝ բաց օդի մէջ, մասնաւորապէս չնչառական մարզանք :

Պաակէ կարծր անկողնոյ մէջ, վերմակներով մի ծանրաբեռներ ինքզինքդ, եւ թեւերդ դուրս ձգէ վերմակէդ : Վարժուէ ո ե է դիրքով եւ ո ե է ժամու քնանալու : Արթնալուդ պէս՝ անկողինէդ ել :

Հագուստներով մի ծանրաբեռներ ինքզինքդ. թեթեւ հագուէ : Երբ ինքզինքդ ցուրտի կը վարժեցնես, հարբուխը կը վախնայ քեզմէ :

Ամէն օր, ամառ թէ ձմեռ, քեզի համար սկզբունք ըրէ քալել մաքուր օդի մէջ. քալելը մարզանքներուն լաւագոյնն է : Վազելը եւ սլարին ալ քալելու տարբեր ձեւերն են, հետեւաբար օգտակար, անոնք ալ, պայմանաւ որ կատարուին բաց օդի մէջ եւ չստիպուրութեան սահմաններէն անդին չանցնին :

ժուժկալ եղիր, ախորժակով կիր, բաց չափազանց մի՛ ուտեր : Կերակուրներու տեսակի մասին դժուարահաճ մի՛ ըլլար. վարժուէ՛ ամենէն պարզ ճաշերուն, որոնք զիտցիր թէ ամենէն նուազ աննդարարները չեն :

Պզտիկ հիւանդութիւններու կարեւորութիւն մի՛ տար : Ինքզինքդ մտիկ մի՛ ըններ :

Ոգելից ըմպելիք մի գործածեր. երգում ըրէ՛ ,

պատուոյդ վրայ խոտացիր ոչ ոգելից ըմպելիք գործածել եւ ոչ ծխել՝ մինչև՛ կեանքիդ վերջը :

Ծննդական գործարաններուն հետ մի՛ խաղար. անգամ մըն ալ կարդա՛ այս նիւթին նուիրուած յօդուածներու շարքը, որ հրատարակուեցաւ «Մարմնամարդ»-ի մէջ (*). կարդա՛ նաև Ինչ պիտի ե գիտնայ դեռա՞սի մանչ մը, քեզի համար անհրաժեշտ գիրքը :

Երգում ըրէ, պատուոյդ վրայ խոտացիր, երիտասարդ Հայօրդի, սեռային յարաբերութիւններ չունենալ մինչև ամուսնութեանդ օրը, կոյս մարմինդ նուիրել անոր՝ որմէ կուսութիւն կը պահանջես :

Առողջ մարդը ան չէ որուն դնդերները ուժով են, առողջ մարդը ան է՝ որուն ուղեղը առողջ է : Իրաւ է որ ուղեղիդ առողջութիւնը քեզմէ կախում չունի, քանի որ ունեցած ուղեղդ ան է՝ զոր ծնողքդ տուած են քեզ, բայց զիտցիր թէ բացարձակ բան մը չէ ադ եւ թէ կրնաս, մինչև աստիճան մը, վերաջինել, փոխել ուղեղդ : Կարելի է ըսել թէ առողջութիւնը ամենէն ուժովին իրաւունքը չէ, այլ ամենէն խմաստունին մըրցանակը, ըսած է Տօք. Ռիան : Այս նպատակաւ, հոգ տար ջիղերուդ հրամայելու, ջիղերուդ տէրը ըլլալու եւ թոյլ չտալու որ ջիղերդ քու տէրդ ըլլան ու դուն՝ անոնց գերին : Անտարբեր, անզգայ, մեղի, թուլամարթ մի՛ ըլլար, բայց հանդարտ եղիր քու ցաւերուդ մէջ, մի՛ ցուցադրեր ցաւերդ — մեծ հոգիները լուի մեծիկ կը տառապին —, զիտցիր ինքզինքդ կառավարել, զիտցիր ստոյիկեան համբերատարութեամբ տանիլ ֆիզիքական եւ բարոյական ցաւերը, տառապիլ սորվէ առանց արանջալու, արդարակշիռ համակամութեան մը

(*) Տե՛ս «Մարմնամարդ» Բ. սարի Թիւ 4 եւ յաջորդները :

վարժուէ, ամէն բանի աղէկ կողմին ուշադիր եղիր եւ մութին մէջ ձգէ տխուր, գէշ կողմը, այսպէս ըրէ, որպէս զի, ապագային, կեանքը արտասոււայ հովիտ մը չի նկատու, հաճոյք զգաս կեանքէն, բայց, մի և նոյն ատեն, ընտելանաս մահուան գաղափարին հետ, պատ- բաստութիւն անոր և ժպտելով ընդունիս մահը: Կեանքը լի է ձախորդութիւններով, առողջ ուղեղով մարդը անցեալ ձախորդութիւնները չորոճար անդադար, ուրովհետեւ սնունք կը տկարացնեն, կը ջլատեն ներկան. առողջ ուղեղով մարդը կը մոռնայ անարդարութիւն- ները, ձախորդութիւնները, նախանձտութիւնները, բազդէին հաղար ու մէկ դառն հարուածները, իր կունակը կը դարձնէ անցեալին, եւ պայծառ ու զուարթ, կը գիտէ ապագան. կը մոռնայ զժբարդութեան օրերը, առանց սակայն մոռնալու զժբարդութեան դասերը, ինչպէս կը պատուիրէր Կէսներ: Իր խոչալին ետեւէն կ'երթայ, գեղուն այն ոյժով զոր իրեն կուտայ պար- ասականութիւնը կատարելու զգացումը: Իբրև մէկ ան- գամը մարդկութեան՝ որուն համար կ'ապրի, ամէն մարդ գործ մը ունի կատարել այս աշխարհի վրայ: Երբ մարդ այս գաղափարով լեցուած է և այս համոզումն ունի, կեանքին ձախորդութիւնները չեն կրնար դառ- նացնել զինքը եւ ոչ ալ մահը՝ սարսափեցնել զայն: Զուարթօրէն կ'ապրի՝ ամէն օր կատարելով իր գործը, այնքան ճշմարիտ է թէ երջանիկ ըլլալու ճշմարիտ գի- տութիւնը իր պարտականութիւնը կատարելն է և հա- ճոյքը իր պարտականութեան կատարման մէջ փնտռելն է: Եթէ արկածի մը զոհ երթայ, ձախորդութեան մը ենթակայ ըլլայ, ինքզինքը երջանիկ կը համարի աւելի մեծ արկածի մը, ձախորդութեան մը հանդիպած ըլլա- րուն: Զինախանձիր անոր որ լաւագոյն համարուած

ընկերային դիրք մը ունի, իրմէ աւելի հարուստ է. չի նախանձիր, այլ հանդարտօրէն կը ջանայ իր գիրքը բարւոքել, առանց սակայն դառնանալու իր ներ- կայ դիրքէն, ընդհակառակը զուարթօրէն ընդունելով զայն: Զանարգեր իր դիրքը. հոն կը գործէ, կը տա- ռապի եւ կը յաղթէ: Երանի անոր որ գիտէ այսպէս ապրիլ. այնպիսին աղէկ կը քնանայ. իր խորունկ և հանդարտ քունը չեն գար վրդովել յոռի և յողմեցնող երազներ:

Սիրելի Հայրդի, եթէ տեսնես ընկերներուդ մէջ մէկը որ առաւօտուն անկողինէն ելնել չուզեր, որ պտոյտի դացած ատեն միշտ ետեւ կը մնայ, որ ներկան վայելել չգիտեր, որ գեթօնելու պատճառ մը կը գտնէ միշտ ու երբէք գոհ չէ ոչ ինքզինքէն և ոչ ուրիշնե- րէն, որ աշխատիլ չսիրեր, ամէն գործ կը յետաձգէ, կամ թէ՛ ընդհակառակը, ջրագրգիւռ վիճակ մը ունի, հանդարտ չի կրնար մնալ, չափազանց դիւրագոյած է, պաղարիւնութիւնը պահել չգիտէ, պարտականութիւն համարէ քեզ համար՝ ուժովցնել այդ ընկերդ, զուար- թութեան, գոհունակութեան առաջնորդել զինքը. թերևս յաջողիս, և յաջողելու պարագային՝ ազգասի- րական կարեւոր գործ մը կատարած պիտի ըլլաս:

Բ. — ՊՅՅ-ՍՔԱՍՈՒԳ ՄԸ ԱԶՔԱՒԱՅ Է

Պատիկ Հայրդի, որքան յաճախ, երբ ընկերդ նե- ղութիւն կը պատճառէ կամ կ'անիրաւէ քեզ, փոխա- նակ դուն անձամբ խօսք հասկցնելու անոր, գաստիա- րակիդ կ'երթաս որոնջալու՝ լալով կամ զայրացած:

Վարժուէ քու գործերուդ տէրը Ըլլալ, դժուարութիւններէ դուրս ելնել առանձին, առանց ուրիշին օգնութեան, առանց ուրիշին քղանցքէն կախուելու ամէն վայրկեան: Քու գործերդ դուն տես: որովէ՛ դժուարութիւններու հետ մագառել, սորովէ՛ հնարամիտ Ըլլալ, դժուարութիւններէ դուրս ելնելու միջոցը գտնել՝ առանց ուրիշին օգնութեան, գնումներ ընել, յանձնարարութիւններ կատարել՝ առանց խաբուելու, գիշեր ատեն տեղ մը երթալ առանց վախնալու, բազմամբոխ տեղէ մը անցնիլ՝ առանց կառքի տակ մնալու: Գպրոցական կեանքը, Ըլլայ դաս պատրաստելու համար, Ըլլայ զբօսանքներու եւ պոռոյաներու միջոցին, զանազան առիթներ կ'ընծայէ քեզ անդադար քու գործդ դուն տեսնելու, առանց ուրիշին օգնութեան: Օգնէ քու քեզ, որպէս զի երկինք'ալ օգնէ քեզ, սա՛ թող Ըլլայ նշանաբանդ: Իր գործերդն զաւակն Ըլլալ, ի՛նչ մեծ արժանիք: Ինքզինքով լեցուած Ըլլալը ազուոր բան չէ անշուշտ, շատ աղեղ, շատ միասակար թերութիւն մըն է, բայց անհատականութիւնը ուժովցնել առանց հիւանդոտ ետասիրութեան մը համեմատութիւններուն հասցնելու գայն, բարեմասնութիւն մըն է, պարտականութիւն մըն է: Տղաս, առաջինէն սոսկա՛, երկրորդը խնամով մշակէ՛ մէջդ:

Գ. — ՊՅՅ-ՍՔԱՆՈՒԴԸ ԳՈՐԾՈՂ Է

Գիշեր կը սիրեն գործել: Շատեր նախամեծար կը համարին գործելը դիտել: Բազմաթիւ են հանդիսատեսները, սակաւաթիւ են դերասանները: Շատեր կան

խօսող, քարոչող, քիչեր կան գործող: Արդ, կեանքը խօսք չէ, գործ է: Կենսականութիւն ունեցող ազգը ան է որուն մէջ գործողներ շատ կան: Գեղեցիկ խորհուրդները օգուտ չունին՝ երբ բոժոժը կախող չկայ:

Քաղաքակիրթ կեանքը, իր հնարած նորանոր դիւրութիւններով՝ գործելու կարողութիւնը կը բթացնէ, հարկ է կուտիլ այդ թշնամիին դէմ:

Փոխանակ ֆուդ-պօլ խաղացող, քմբշամարտող, հողը մշակող, ձեռական աշխատութեամբ զբաղող ընկերներդ դիտելու մեղկօրէն եւ յուլարար, դուն ալ ֆուդ-պօլ խաղա, դուն լ մրցմանց մասնակցէ արիաբար: Փոխանակ զգեստիդ կոճակը ինկած պարտելու՝ սպասելով որ ուրիշ մը կարէ գայն, առ ասեղը և թիւը սպասելով որ ուրիշ մը կարէ կոճակդ: Փոխանակ միայն հիանալու ու դո՛ւ կարէ կոճակդ: Փոխանակ միայն հիանալու ընկերոջդ առօրին վրայ, առ գործիքը ձեռք և դուն ալ գործէ, դուն ալ արտադրէ: Ամօթ է մակարոյժ Ըլլալ, պէտք է գործել, պէտք է արտադրել: Ի՛նչ փոյթ եթէ նախ չյաջողես, մի՛ դադարիր փորձելէ, առանց սրանեղութեան, այլ զուարթօրէն, ծիծաղ ի շրթունքս: Մի՛ ձանձրանար, մի՛ վհատիր, ձախողեցա՛ր, նորէն սկսէ՛: Վարժուէ ճիշդ լուրջ մարդուն կեանքը ճիշդ գերով շինուած է: Վարժուէ վտանդի դադափարին. կեանք մը որ արժէք ունի՝ վտանդով լեցուն է: Արդ, պզտիկ Հայրդի, քու կեանքդ պէտք է Ըլլայ լուրջ, օգտակար մարդու մը կեանքը և արժէքաւոր կեանք մը:

Գ. — ՊՅՅ-ՍՔԱՌԻԴԸ ՈՒՐԻՇԵՆ ԿՕԳՆԷ

Սիրելի Հայորդի, կեանքը հիմնուած է փոխադարձ օգնութեան վրայ: Ուսումնասիրէ անասուններու կեանքը, ուսումնասիրէ վայրենիներու կեանքը, ուսումնասիրէ մարդկութեան պատմութիւնը ամբողջ, և պիտի տեսնես թէ, հազուագիւտ բացառութիւնները մէկ կողմ դնելով, կեանքին խարխալը, դոյութեան պայմանը՝ փոխադարձ օգնութիւնը եղեր է եւ է, համերաշխութիւնը, գործակցութիւնը, որ այնքան աւելի մեծ համեմատութիւններ կ'առնէ՝ որքան աւելի բարձրանաս կեանքի ասնդուզին վրայ:

Պղտիկ բարեկամս, ընկերային կեանքին այս կարեւոր պայմանը, փոխադարձ օգնութիւնը, շատ տկար է Հայուն մէջ: Հայը Հայուն համար դայ է յաճախ, կը տեսնես թէ որքան դժուար պիտի ըլլայ քեզ համար մաքաւիլ այս պապենական ակտին դէմ, բայց Պոյ պատրոշին նշանաբանն է ճգնիլ, մաքաւիլ դժուարութիւններու դէմ, և մի՛ մոռնար թէ յաղթանակը այնքան աւելի արժէքաւոր կ'ըլլայ որքան աւելի ճիգերով ձեռք բերուած է ան: Օն անդր, սիրելի Հայորդի, պատուոյ խօսք տուր ամէն օր բարի գործ մը կատարել, ծառայութիւն մը մատուցանել ուրիշին, հոգ չէ թէ շատ փոքր ծառայութիւն մը ըլլայ ան. ա՛յս կերպով պիտի վերաշինես, պիտի փոխես Հայու ետամոլ բնաւորութիւնը և պիտի ունենաս գործակցութեան, փոխադարձ օգնութեան ոգին: «Մարդ եմ և մարդկութեան վերաբերող ո եւ է բան զիս անտարբեր պէտք չէ թողու:» այս մտածումը կրկնէ յաճախ մաքովը՝ սա միւսին հետ. «Ոչինչ կ'արժէ ան մարդը՝ որ օգտակար չէ ուրիշին:»

Ե. — ՊՅՅ-ՍՔԱՌԻԴԸ ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐՈՒ

ԲԱՐԵԿԱՄՆ Է

Անասունները մեր «ստորին եղբայրներն» են, անգլխութիւն է անոնց վնաս հասցնել, զանոնք չարչարել: Այն մարդը որ անգլխօրէն կը վարուի անասուններուն հետ՝ բարի չի կրնար ըլլալ, կ'ըսէ Շօքէնհաուզը: Իսկ երբ խնդիրը օգտակար անասուններու վրայ է, ո՞չ միայն անգլխութիւն, այլ և անխելքութիւն է:

Գիտես թէ Պոլսոյ մէջ ալ կայ հիմա ընկերակցութիւն մը անասուններու պաշտպանութեան համար: Ամէն տղայ իրեն համար շատ պատուաբեր բան մը պիտի ընէր՝ որդեգրելով այդ ընկերութեան սկզբունքները և մանաւանդ գործադրելով զանոնք: Արիութեան հետ բարութիւն մշակել քու մէջդ՝ ամէն ձեւով, ա՛յս թող ըլլայ, տղաս, քու ջանքերուդ առարկան: Ամէն անգամ որ անասուն մը չարչարելու յոռի գազափարը մտքիդ առջեւ տնկուի, յիշէ թէ անասուններ կան որ իրենց տիրոջը մահունչն են վերջ՝ իրենց սրտի ցաւէն մեռած են: Ու կարգա անասուններու մեծ բարեկամին, Վիքթօռ Հիւկօի տողերը՝ մեր կրտսեր եղբայրներուն նուիրուած:

Զ. — ՊՅՅ-ՍՔԱՌԻԴԸ ԿԸ ՍՈՐՎԻ ԶՆՆԵԼՈՎ,
ԳԻՏԵԼՈՎ, ԱՆՉՆԱԿԱՆ ՓՈՐՉԱՌՈՒԹԵԱՄԲ

Տղաքս, ձեր մէջ կան շատեր որ փորձելու, կրկին և կրկին փորձելու, անձնական համոզումներ գոյացնելու յոգնութիւնն ինչոյս կուտան, աւելի կը սիրեն ու-

է. — Պոյ սխառչը սուրբ է մտածուածով, խօսքով
և գործքով. մտածումները կը կրեն դրոշմը այն միջա-
վայրին ուր կ'ապրի մարդ, իսկ խօսքը և գործը ար-
տայայտութիւններն են մտածումին: Արդ, Պոյ սխառչը
կ'ապրի առողջ, մաքուր, ազնիւ, աշխատող և օգ-
տակար կեանքով մը, անոր ուղեղը չի հիւրընկալեր ոչ
նենգութիւնը, ոչ նախանձը, ոչ ապուշ սիրաբանու-
թիւնը և ոչ ալ մին քան զմիւսն անիմաստ և և վնաս-
տակար մտածումները, որոնք անտաժոտ երեւակայու-
թեան մը մէջ միայն պիտի կրնային գտնել մշակութեան
գետին մը: Կիկերոն կ'ըսէր թէ այն մարդը որ իր արտը
կը հերկէ՝ չարիք ընել չի խորհիր: Կարելի է ըսել թէ
այն տղան որ Պոյ սխառչի կեանքովը կ'ապրի, չարի-
վրայ չի խորհիր:

ՅՈՎ. Ք. ՀԻՆԴԵԱՆ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

« Ազգային գրադարան

NL0207155

ԳԻՆ ԵՕ ՓՐՅ.

Յանկուած « ՄԱՐԲՆԱՄԱՐԶ » թ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԵՆԵՐՈՒՆ ԶՐԻ